

Asia: VN/538/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi jätelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Yleiset säännökset (Luku 1)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 1 ja sen perusteluista

-

Yleiset velvollisuudet ja periaatteet (Luku 2)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 2 ja sen perusteluista

JL 11a§: Uudelleenkäytön valmistelun edistäminen

ETU ry kannattaa ja pitää hyvänä vaihtoehtona, että uudelleenkäytön valmistelua harjoittavat yritykset voivat saada tähän tarkoitukseen soveltuvaa jätettä vain siinä tapauksessa, että kunta, tuottaja tai muu taho ei itse järjestä uudelleenkäytön valmistelua. Vastuutaholla on oltava ensisijainen oikeus uudelleenkäytön valmisteluun.

ETU ry kannattaa ja pitää tärkeänä, että jätteen luovuttaja voi periä uudelleenkäytön valmistelua harjoittavalta yritykseltä kustannustehokkaasta keräyksestä aiheutuneet kustannukset. Tämä on edellytys tuottajien ja uudelleenkäytön valmistelua harjoittavien yritysten tasavertaiselle yhteistoiminnalle. Lisäksi ehto turvaa sitä, että tuottajien keräämää jätettä ei hankita ilman tarkoitusta hoitaa kaikki jäte asianmukaisesti.

Kunnan vastuulla oleva jätehuolto (luku 5)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 5 ja sen perusteluista

-

Tuottajavastuu ja juomapakkaukset (Luvut 6 ja 7)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 6 ja 7 sekä niiden perusteluista

JL 46§: Tuottajan vastuu jätehuollosta ja sen kustannuksista

ETU ry kannattaa luonnoksen esitystä siitä, että tuottajavastuu laajennetaan koskemaan ulkomaisia etäkauppaa harjoittavia yrityksiä. Samalla tulee varmistaa, että lainsäädännön noudattamista valvovalle viranomaiselle taataan riittävät resurssit huolehtia esityksen toimeenpanon valvonnasta.

ETU ry vastustaa sitä, että tuottajan (kustannus)vastuuta laajennetaan tuottajavastuun kierrätysvelvoitteiden täyttämistä yleisesti yhdyskuntajätteen keräykseen ja keräyskustannuksiin. Ehdotettu laaja kustannusvastuu vähentää jätteen tuottajan vastuuta jätteistään ja on täysin aiheuttamisperiaatteen vastaista.

JL 48§: Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat

ETU ry esittää, että etäkaupan verkkoalustat, jotka käytännössä kokoavat yksittäiset etäkauppaa harjoittavat yritykset yhteen, säädetään jätelaissa tuottajavastuuseen seuraavasti:

- Verkkoalustapalveluja (sähköiset myyntialustat, joissa kolmannet osapuolet myyvät tuotteita) tarjoaville yrityksille annetaan velvollisuus valvoa, että alustaa käyttävät yritykset vastaavat tuottajavastuuelvoitteistaan Suomessa.

Mikäli toiseen valtioon sijoittautunutta etämyyjää ei saada täyttämään tuottajavastuuelvollisuuttaan, on sen verkkoalustan, jonka kautta mainittu etämyyjä myy tuotteitaan, vastattava Viranomaisen on hankalaa valvoa lukuisten ulkomailla sijaitsevien ja etäkauppaa suomalaisille kuluttajille harjoittavien yritysten rekisteröitymistä tuottajayhteisöihin. Jos lakiesitys hyväksyttäisiin nykyisessä muodossaan verkkoalustat, kuten Alibaba, Wish ja Amazon, eivät olisi jatkossakaan vastuussa siitä, että niiden kautta etämyyntiä suomalaisille kuluttajille harjoittavat yritykset hoitavat tuottajavastuuelvoitteensa. Kuitenkin globaalisti toimivat verkkoalustat ovat suuria yrityksiä, joilla on mahdollisuus varmistaa, että niiden alustoilla toimivat yritykset noudattavat ympäristölainsäädäntöä, joka tavaran kohdemaassa on voimassa. Verkkoalustojen toissijainen vastuu helpottaisi myös valvojan viranomaisen työtä, kun verkkoalustat huolehtisivat itse, että niiden kautta etäkauppaa käyvät yritykset hoitavat kohdemaan tuottajavastuuelvoitteet.

Edellisen lisäksi haluamme korostaa, että pakkausten tuottajavastuun nykyisen liikevaihtorajan (1 M€) poistaminen on keskeisen tärkeää yritysten tasapuolisen kohtelun näkökulmasta. Sitä edellyttää myös EU:n jätedirektiivi.

JL 49a-d§: Kuntien ja tuottajayhteisön yhteistoiminta pakkausjätteen kiinteistöttäisessä keräyksessä

Kunnille ehdotettu oikeus ja velvollisuus pakkausjätteen kiinteistökeräykseen tuottajien kustannuksella on merkittävä muutos sekä operatiivisesti että kustannusvaikutuksiltaan (vrt. tuottajan laaja kustannusvastuu). Valtaosa Suomen kunnista on siirtänyt lakisääteisen jätehuoltovelvoitteen toteuttamisen omistamilleen jätelaitoksille, jotka ovat pääosin osakeyhtiöitä, joille voidaan asettaa tuottovaatimuksia.

Hyväksymme esitetyn mallin pakkausjätteiden kiinteistöittäisen keräyksen järjestämisestä kuntien ja tuottajien yhteistoimintana siten, että tuottajat vastaavat vähintään 80 %:sta pakkausjätehuollon kokonaiskustannuksia 49§b mukaisesti.

Edellytys on kuntien ja tuottajayhteisön yhteistoiminnasta kirjataan ja toteutetaan siten, että tuottajien korvaus, joka kunnille tulee korvata on 49§ :n kohdan 1 mukainen poissulkien epäsuorat kustannukset, sovitaan materiaalikohtaisesti, alueellisesti, läpinäkyvästi ja aiheuttamisperiaatteen mukaisesti.

ETU ry pitää tärkeänä, että tuottajat voivat järjestää kiinteistökeräyksen itse, jos keräyksen ehdoista ei päästä sopimukseen kuntien kanssa.

Kiitämme 49§ pykälässä esitettyä tuottajien 80 %:n kustannusvastuuta. Se myös hieman keventää tuottajavastuullisten yritysten kustannustaakkaa, joka kasvaa merkittävästi lakimuutosten myötä.

JL 51§: Tuottajan tiedotus- ja neuvontavelvollisuus

ETU ry vastustaa, että tuottajien on tiedotettava liiketoimintaa harjoittavista yrityksistä ja yhteisöistä, jotka hoitavat uudelleenkäyttöä ja uudelleenkäytön valmistelua. Ehdotus laajentaa vastuuta tuottajavastuun ulkopuolelle. Tuottajan tehtävänä ja vastuulla ei ole selvittää ja suositella alalla toimivia yrityksiä jätteen tuottajille.

62 §: Tuottajayhteisöön liittyminen

ETU ry kannattaa tuottajavastuullisille yrityksille asettavaa velvoitetta liittyä tuottajayhteisöön tai perustaa sellainen sekä sitä, että tuottajayhteisöön saa kuulua vain tuottajia.

ETU ry puoltaa 62§:ää, kun 63§:ssä mainitut tuottajien oikeudet ja velvoitteet sekä tuottajien diversiteetti taataan päätöksenteossa. Nykyrakenteen perustana on ollut materiaalikohtainen vastuunkanto, tasapuolisuus, riskienhallinta, aiheuttamisperiaate ja kilpailuneutraliteetti. Pykälien 62§ ja 63§ tulee taata eri materiaalien tuottajille edellä mainitut asiakohdat.

JL 65§: Tuottajien ja tuottajayhteisöjen yhteistyö

ETU ry kannattaa eri tuottajavastuualojen yhteistyötä - yhden luukun palveluperiaatetta, joka helpottaa yritysten tuottajavastuuvotteen toteuttamista.

JL 66a §: Tuottajan tai muun toimijan valtuutettu edustaja

ETU ry tuo esiin, että pykäläehdotus ei varmista sitä, että etämyyjien yleinen ja tasapuolinen velvollisuus tuottajavastuuvotteen täyttämistä toteutuu. Lain selkeyttämiseksi ja väärinymmärrysten välttämiseksi esitämme pykälän toiseen momenttiin seuraavaa tekstimuutosta:

”Toiseen valtioon sijoittautuneen etämyyjän on nimettävä Suomeen sijoittautunut valtuutettu edustaja vastaamaan velvoitteistaan Suomessa tai liityttävä suoraan hyväksytyyn tuottajayhteisöön.”

Muut jätelain pykälät

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen muista luvuista ja niiden perusteluista

VnA jätteistä

Yhdyskuntajätteen kierrätystavoitteet

ETU ry kiittää sitä, että Suomi ei kansallisesti kiristä tiukkoja jätedirektiivissä asetettuja yhdyskuntajätteen kierrätystavoitteita.

Tavoitteiden saavuttaminen harvaan asutussa Suomessa on haastellista ja aiheuttaa enemmän kustannuksia kuin monissa muissa EU-maissa.

Epäkohtana on, että sitovia materiaali- ja vastuutahokohtaisia tavoitteita on asetettu vain tuottajavastuullisille tahoille. Jatkossa kierrätystavoitteet tulee asettaa nykyistä selkeämmin ja laajemmin vastuutahoitain ja materiaaleittain kuten esimerkiksi kierrätystavoite biojätteelle.

Yhdyskuntajätteen erilliskeräys

ETU ry on valmis tukemaan lakiesityksen mukaista ratkaisua pakkausjätteiden kiinteistöittäisen keräyksen tiukoista velvoite-eräistä asuinkiinteistöillä, kun samalla varmistetaan luonnoksen JL 49a-d§:ssä esitetty tuottajien 80 %:n kustannusvastuu ja ao. kohdassa kommentoimamme tuottajien mahdollisuus järjestää pakkausjätteiden keräys asuinkiinteistöiltä itse, ellei sopimusta tuottajien ja kuntien välillä synny.

ETU ry esittää, että valtakunnallinen viiden huoneiston velvoiteraja pakkausjätteiden kiinteistöittäisessä keräyksessä tulisi koskemaan ensivaiheessa vain yli 10 000 asukkaan taajamia. Näin toteutettaisiin työryhmässä kannatusta saanutta vaiheittaista etenemistä, sillä pakkaustuottajille tulee merkittävästi lisäkustannuksia, joita voitaisiin nykyisessä pitkään jatkuvassa erittäin haastavassa taloudellisessa tilanteessa näin ollen porrastaa. Vaihteittaisuutta voi perustella myös sillä, että pakkausjätteiden kierrätystavoitteet on saavutettu hyvin.

ETU ry haluaa korostaa, että yrityspakkausten kierrätys toimii nykyisellään hyvin, joten esitämme että olemassa olevaa keräysjärjestelmää ei tule muuttaa. Tuottajien vastuun alkaa terminaalista ja jätettä tuottavilla yrityksillä tulee olla mahdollisuus tuoda oikein lajiteltu pakkausjäte maksutta tuottajien terminaaliin tai myydä se suoraan tuottajayhteisön kanssa sopimuksen tehneelle kierrätysyritykselle. Kierrätysyritys toimittaa tiedot kierrätetyn jätteen laadusta ja määrästä tuottajayhteisölle pakkaustilaston laatimista varten. Pakkaustuottajien vastuu yrityspakkauksista alkaa vastaanottopaikoista, joiden vähimmäismäärää ehdotetaan nostettavaksi 30:stä 60:een, tätä ETU ry ei vastusta.

VnA pakkauksista ja pakkausjätteistä

Pakkausjätteen kierrätystavoitteet

ETU tukee luonnoksessa esitettyä linjausta, jonka mukaan pakkausjätteen kierrätystavoitteita ei kiristetä kansallisesti (pl. alumiini).

ETU pitää erityisen tärkeänä, että pakkausjätteelle asetettuja kierrätystavoitteita selkeytetään poistamalla erilliset pantittomia ja pantillisia pakkauksia koskevat tavoitteet.

Asetusluonnoksessa esitetään, että materiaalikohtaiset kierrätystavoitteet muutettaisiin tuottajia yhteisesti sitoviksi velvoitteiksi. ETU korostaa, että tuottajayhteisöt vastaavat kierrätystavoitteiden saavuttamisesta vain niihin liittyneiden tuottajien markkinoille saattamien pakkausjätteiden osalta.

Mikäli materiaalikohtaiset kierrätystavoitteet olisivat kaikille tuottajille yhteisiä, joutuisivat tuottajayhteisöihin liittyneet ja siten vastuunsa hoitaneet yritykset kustannusvastuuseen myös niiden yritysten kierrätysvelvoitteesta, jotka jättävät velvoitteensa hoitamatta. Tämä heikentäisi erityisesti suomalaisten yritysten kilpailukykyä verrattuna ulkomaisiin etäkauppaa harjoittaviin yrityksiin.

Kierrätystavoitteen saavuttamista tulee arvioida jätelakia valmistelleen työryhmän mietinnön mukaisesti seuraavasti:

- Tavoitteet koskevat yhteisesti kaikkia tiettyä pakkausmateriaalia markkinoille saattavia tuottajia ja juomapakkausten palautusjärjestelmiä.
- Juomapakkausten palautusjärjestelmät vastaavat juomapakkausasetuksessa säädettyjen kierrätystavoitteiden saavuttamisesta.
- Pantittomien pakkausten tuottajat huolehtivat pakkausjätteen kierrätystavoitteiden saavuttamisesta muilta osin.
- Tuottajayhteisön saavuttama kierrätysaste lasketaan jakamalla tuottajan tiettyinä kalenterivuonna Suomessa kierrättämän pakkausjätteen paino niiden pakkausten painolla, jotka tuottaja on saattanut markkinoille Suomessa kyseisenä kalenterivuonna.

Pakkausjätteen erilliskeräysvelvollisuudet

ETU kannattaa esitettyä muutosta, jonka mukaan tuottajien vastuulla olevien kuluttajille tarkoitettujen vastaanottoaikkojen minimimäärää alennetaan kuitu-, lasi- ja metallipakkausten osalta 1 850:stä 1 000 pisteeseen. Muutos on toiminnan tehokkuuden kannalta välttämätön, koska kiinteistöittäistä erilliskeräystä lisätään huomattavasti jäteasetukseen tulevalle erilliskeräysvelvoitteella. Kun kiinteistöittaisen keräyksen kattavuus laajenee huomattavasti, alueellisten vastaanottoaikkojen tarve vähenee.

Pakkaustuottajien vastuu yrityspakkausista alkaa vastaanottoaikoista, joiden vähimmäismäärää ehdotetaan nostettavaksi 30:stä 60:een. Ympäristöministeriön LCA Consulting Oy:ltä tilaaman selvityksen mukaan vastaanottoaikkojen vähimmäismäärän nostamisella on vain vähäinen vaikutus jätettä tuottaville yrityksille

ETU hyväksyy esityksen, kun tuottajien vastuuta ei luonnoksen selvityksen mukaan vastaanottoaikkojen vähimmäismäärän nostamisella on vain vähäinen vaikutus mukaisesti uloteta yrityspakkausten kiinteistöittäiseen keräykseen. Yrityspakkausten erilliskeräys ja kierrätys toimivat nykyisellään erittäin hyvin, eikä toimivaa järjestelmää tule sotkea.

Muiden lakien muutettavat pykälät (ympäristönsuojelulaki, kemikaalilaki, rikoslaki ja laki rikesakkorikkomuksista)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ympäristönsuojelulakiin, kemikaalilakiin, rikoslakiin ja ehdotetuista pykälämuutoksista ja niiden perusteluista

-

Asetusyhteenveto

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätealan asetuksiin ehdotettavien muutosten keskeisestä sisällöstä

-

Vaikutusten arviointi

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perustelujen luvuista 4.2-5.

-

Muuta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perusteluiden muista osista ja muista mahdollisista asioista

-

Fagerlund Harri
ETU ry - Tuote- ja palvelukaupan yhdistys ETU (käyttö- ja
erikoistavarakauppa)